

відальні» (на італійські мотиви), «Лінг-Лунг», «Давні сльози», «Перепет і перепетиха», «Як у нас на селі повелись знахарі», «Легенда про Черногуза».

Її ліричні герої часом шукають щастя поза морями. Там, де «діти не плачуть, бідних нема». Палко й ніжно кохають, іноді стають жертвами власного егоїзму, важкого соціального становища. На них страшним бичем обрушується безробіття. А інші за щоденною працею й світу не бачать, не знаючи, кому служити: «чи богів, чи сатані».

Читаючи їх, неважко зробити висновок, що поетична творчість Романової була відображенням складних суперечностей доби, в яку вона жила.

Це, до речі, стосується й прози.

Частину своїх творінь вона безпосередньо записувала з уст народу.

У с. Хвилівці поблизу Ніжина від Василини Наконечної нею було, наприклад, записане оповідання «Литвин од чарів визволяє». Проте далеко не все з її рукописної спадщини належним чином допрацьовано. Цим хибує оповідання «Про мудрого царевича Сакія-Муні Гаутаму або «Будду» і брошура «Індія та індуси», на що цілком справедливо вказують рецензенти М. Залізняк та Ф. І. Рильський. Грунтовної літературної доробки потребують у неї й деякі інші речі.

Та як би там не було, Одарка Романова завжди відчувала себе причетною до долі простої людини, до співучих українських дівчат і селянської хати під стріхою, до чарівної природи докільля.

Звідси й поетичні рядки, що, можливо, в якійсь мірі нагадували їй Сальне — давнє рідне село на Ніжинщині:

**Прилетіла нічка, в небі зорі сяють:
Недалеко на хуторі дівчата співають.
Повний місяць над вербою в воду поглядає,
Вітер віс тихесенько — гіллячко хитає.
Стоїть хата під стріхою,
З труби димок в'ється.
Туди ж мої думки летять,
Туди серце рветься.**

Повертаючи забуте ім'я поетеси її нинішнім спадкоємцям, хочеться думати, що в історії нашого місцевого краєзнавства буде по праву значитися й воно.

Віталій ПРИГОРОВСЬКИЙ.

ЗНАМЕНИТИЙ ЛІКАР

У недалекому минулому цілюща вода — знаменита «Миргородська» — була великим дефіцитом. Нині ж у великих пластикових пляшках з гарними етикетками вона прикрашає прилавки магазинів...

Про історію відкриття цієї води прочитала в одній з газет два роки тому. Автор статті П. Прилуцький розповів, як у 1912 р. в Миргороді проводили буріння колодязів у пошуках питної води, і раптом із однієї свердловини піднявся фонтан води з різким запахом сірководню.

Один із місцевих «батьків міста» розпорядився закрити свердловину, «поскольку вода вонючая и к употреблению вовнутрь не гожая». На цьому історія майбутнього знаменитого курорту і скінчилася б, якби не лікар І. Зубківський. Він надіслав проби води до Одеси, де фахівці з технічного товариства дослідили: під Миргородом є підземний басейн мінеральної води, за складом не гіршої, а навіть кращої, ніж вода на відомих курортах світу в Баден-Бадені та Аахені.

Проглянула цю статтю і стало прикро за лікаря, нашого земляка-першовідкривача Миргородської води, який оцінив її цілющі властивості і лікував нею хворих ще в 70-х роках XVIII ст., тобто за 140 років до нового відкриття у 1912 р.

Це був знаменитий у XVIII ст. лікар Михайло Якович Трохимовський, який народився 1739 р. в с. Безуглівці Ніжинського повіту у сім'ї священика. Закінчив місцеву школу, потім навчався у Київській академії, де був кращим учнем.

У 1761 р. М. Трохимовський став учнем Петербурзької шпитальної школи. Так називалися перші медичні заклади в Російській імперії. Відкрито їх в Петербурзі, Москві, Кронштадті для підготовки полкових лікарів, які обслуговували армію.

Набір учнів до шпитальних шкіл був складним: для вивчення медицини необхідно було знати латинську мову. Був виданий спеціальний указ Синоду про направлення у медичну науку до Москви та Петербурга вихованців семінарій, які вивчали латинь. Державна медична колегія посилає своїх представників в Україну з метою набору здібних учнів.

Це вербування відбувалося успішно, всіляко заохочувалося. Більшість студентів була невеликих матеріальних статків, не мала батьків. А навчання в медичних закла-

дах гарантувало казенне утримання (стипендію, житло, свічки, дрова), безплатний проїзд, можливість продовжити навчання за кордоном.

У другій половині XVIII ст. кожний третій учень шпитальних шкіл був вихованцем Київської академії, інколи вони повністю складали весь набір. Багато учнів набиралося і з інших навчальних закладів України, в тому числі із Чернігівського та Новгород-Сіверського колегіумів. Пізніше на базі шпитальних шкіл були організовані училища, а згодом Медико-хірургічні академії.

Разом з Трохимовським на навчання в Росію поїхали майбутні знамениті лікарі — Д. Самойлович, І. Яновський (старший брат діда М. В. Гоголя) та ін. У різні роки в Росії навчалися такі видатні вчені — уродженці Чернігівщини — Я. Саполович, І. Карпінський, Загорські, Х. Барсук-Мойсеєв, О. Шафонський, І. Буяльський, Й. Каменецький, С. Андрієвський та багато ін.

М. Трохимовський був чи не єдиним учнем за всю історію Петербурзького сухопутного шпиталю, який через 6 місяців навчання одержав звання підлікаря. Крім латині, він знав німецьку, французьку та грецьку мови. Після закінчення навчання, одержавши звання лікаря, був призначений у Псковський карабінерний полк.

Під час Російсько-турецької війни 1768—1774 років брав участь в атаках, надавав медичну допомогу пораненим. А у вільний час вивчав цілющі властивості рослин таврійського степу. Результатом цієї праці стала перша вітчизняна книга з фітотерапії «Міркування про рослини, у Кримському степу полковим лікарем побачені».

Згодом він подає рапорт про відставку, просить перевести на цивільну роботу у Миргородський полк. Так, в 1773 р. у провінційному містечку Сорочинці почав практикувати мало кому відомий лікар Михайло Якович Трохимовський. Незабаром він став знаменитим лікарем. У Сорочинці почали приїздити хворі з різних країв. Своїм коштом він утримував лікарню у місті, безкоштовно лікував бідних. За це користувався повагою серед населення. Великий знавець трав, він лікував переважно ними.

Особливо популярним був його настій, який називали «трохимівкою». Микола Якович використовував у зціленні хворих і лікування мінеральними водами. Зберігся звіт Трохимовського Медичній колегії про його методи лікування. У тому числі про використання мінеральних вод. Цей документ дає підстави вважати, що Трохимовський перший відкрив миргородські води.

Ім'я Трохимовського пов'язано з іменем Миколи Гоголя. Він сприяв появі майбутнього письменника на світ.

За кілька верст від Сорочинців розташувалося село Василівка, де жив управитель поміщика Трощинського Василь Панасович Гоголь. Вже другі пологи в його дружини закінчувалися нещасливо — діти помирали. Тому, коли Марія Іванівна була втретє при надії, Василь Панасович попросив допомоги у лікаря Трохимовського. Де кілька місяців до і після пологів породілля жила в Сорочинцях під наглядом лікаря. Там, у невеликому флігелі, і народився М. Гоголь. Він був хворобливим, кволим, і довго ще лікар опікувався ним. Лікував він і інших членів родини Гоголів.

А біографи видатного письменника довго ламали голови над місцем його народження.

М. Трохимовський вів наукову роботу. Відомі його праці про отруєння ріжками, жіночі хвороби, більшість із них — рукописні.

За видатні заслуги Трохимовський удостоєний звання кореспондента Петербурзької МХА, нагороджений золотим перснем. Довго ще в народі жила слава про чудесного лікаря.

Галина СЕРЕДЕНКО.

